

Dėkos ir ateities kartos

Danutė Šiliniene

Amžinai palaiminti tie žmonės, kurie aukojosi albumo „Naikintos, bet nenugalėtos kartos kelias“ leidybai. Tai milžiniškas sudarytojos Natalijos Gudonytės kūrybinės grupės darbas, turintis išliekamąją vertę Lietuvos istorijai. Foto albumo išleidimą parėmusi koncerno ACHEMA

grupė puikiai suprato šio parėmimo prasmę. Man gaila tų, kurie pavartė albumo puslapius, šykščiai tarsteli: „Išsipustę kaip kurorte, į lagerininkus nepanašūs“.

Man neteko lageriuose ilgėtis Tėvynės Lietuvos, o albume tiek veidų, žydinčių jaunystę, pasmerktų gimtojo krašto nostalgijai. Jei poetas Maironis, būdamas pasakiško grožio Šveicarijoje, svajas siuntė ten, kur Dubysa, mėlyna juosta, banguoja plati, ir pats savęs klausė: „Ko, ašarėlė, ko tu per skruostą kaip perlas riedi?“, tai kaip ištverti taigoje, jei už rastą gėlės žiedą kalinę mergaitę nušaudavo. Keli žodžiai apie Taišetą atskleidžia gyvenimo lageriuose siaubą, kai prieš tavo akis iškyla 4 metrų aukščio vertikalių rąstų siena, apipinta, apraizgyta spygliuotomis vielomis. Reikėtų tokiems „vertintojams“ plikomis rankomis pamėžti mėšlą ir pasėdėti bent pusdienį ant jo krūvų. Vienok jaunystė šypsojosi, dar labiau erzindama konvojus. Sakoma: „Auksas ir pelenuose žiba“. Taip lageriuose, nors širdys raudavo iš ilgesio, nevilties, alino nepakeičiamai sunkus vergiškas darbas, rąstų tampymas, kastuvai ir dalgiai rankose, jaunystė šypsojosi per ašaras... Netgi poezijos posmai tryško iš jų krūtinų, nors sielos kalbėjo „čia viskas, čia viskas ne tavo...“

Skaitau Edvardą Buroką ir esu apstulbinta legen-

domis tapusių vyrų dvasia, žūt būt pasiryžusių ištrūkti į laisvę, nors būdavo pagaunami, nušaujami, bet jų vieton stėjo kiti, siekdami išsvajoto kaip J. Biliūno Laimės žiburio vardan Lietuvos. Po bušlatais plakė karštos, jaunos širdys, nors kūnus sekino badas, šaltis, konvojų patyčios.

Kiek daug pažįstamų, kiek narsiai gyvenimo kelią pražygiavusių vyrų, netgi a.a. savo Justiną 27-erių metų tarp Vorkutos streikininkų randu, ir jo pamilti draugai, nors ir išėję iš šio pasaulio, tokie brangūs. Jie visi kartojo: „Laimingi, kad pasisėkė grįžti, kad gimtoji žemė priglaus ...“ Net kunigai Kazimieras Vaičionis, Pranas Račiūnas dėkojo Viešpačiui, kad leido sugrįžti į Tėvynę, apie kurią Kaziukas kūrė eiles:

*„O ten... tėvos ir obelys žydi,
Žydi motinos kapas baltai...
Kas pakvies? Kas nuves prie ugnelės,
Kur sušildyčiau savo rankas?“*

Kiek gilių erudicijos specialybėmis ginkluotų vyrų sukišo okupacija į lagerius, kaip, pvz., Algiuką Tumina - Kalvarijos psichiatrinės ligoninės direktorių, išgelbėjusį daug partizanų...

Vienok ir šiame žemės pragare stebina pačių rankomis kurti suvenyrai, piešinukai, atvirukai su Lietuvos varnėnais inkiluose, kvapniosiomis konvalijomis, neužmirštuolių žiedeliais ... Tai kažkas nežemiška, šventa, tarsi bažnyčioje per pakylėjamą ... Neįmanoma viską apsaityti, nuo jaudulio ritas ašaros, ypač stebint laidotuves fotografijose, amžino poilsio vietų, svetimoje, šaltojoje žemėje, lankymą.

Kokie brangūs susitikimai jau laisvoje Lietuvėlėje, prisiminimai, ispūdžiai ... Vargu ar būtų patikėjęs Antanas Stasiškis lageryje, kad taps Seimo nariu ir kalbės buvusių politinių kalinių susirinkimuose.

Naikintos kartos įamžinimas Lietuvos istorijai - vertas didžiausios padėkos ir pagarbos.

Mielas Justinai,

*Skiriu Justinui Šilinui, Laisvės kovotojui,
Išėjusiam į Amžinybę 2003 11 07*

*Sunkių kelionių Drauge!
Liūdna žinia visiems draugams.
Gyvenimas jau mūs nesaugo.
Šiandieną išsiskirsime ilgam.*

*Praėjome kalėjimus, salas režimų,
Buvom Vorkutos gniaužtuose, Vladimire, kitur...
Viskas išliks, išliks tarp atminimų,
Nors Tu, Justinai, būsi jau svetur.*

*Ten po skausmų ramiai ilsėsis,
Kaip gyveni? - jau niekas nepaklaus.
Buve draugai, visi Tavęs gailėsis,
Bet prie Tavęs malda tik prisiglaus.*

*Nors mes Tavęs daugiau nebesutiksim...
Visi Tave kaip gerbė, taip ir gerbs,
Ir mumyse ilgai Tu gyvas liksi,
Kolei mirtis ir mums akis užmerks.*

Sunkių kelionių draugas - Vincas Korsakas